

530

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz kordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kóriratok visszaszedésé-
 re vagy megőrzésére nem vállal felelő-
 sőséget. Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Helyes névben árnak 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 19.

Kölcson visszafizetés.

A külföldi közvélemény még mindig hatása alatt áll annak a ténynek, hogy a Wekerle-kormány felmondotta és november elsején visszafizeti azt a kölcsönt, melyet a Fejérváry-kormány vett föl szorongatás napjaiban. A kritikai hangok között vannak barátságosak, vannak ellenségesek, de egy sincs olyan, amely el ne ismerné, hogy a Wekerle-kormánynak ez az elhatározása örvendefes jele Magyarországnak kedvező pénzügyi helyzetének és annak, hogy az ország financiáit rutinos kezek vezetik.

Csak a haladópartai sajtónak nincs inyére a kölcsön visszafizetése. Csak a bukottaknak van kedvük és lelkük ezt az örvendefes eseményt kicsinyelni, megragalmazni. De nem baj, nem vitázunk velük. Egy tény takarunk csak konstataálni.

Mikor a haladópartiak garázdálkodtak a hatalomban, tele torokkal kiabáltak, hogy a koalíció tönkretesz az országot, a hazafias küzdelem elgázolja a nemzet fizetőképességét s a gazdasági lönk szélére juttatja.

Ime, a kölcsön visszafizetése megcáfolja ezt a rosszindulatu hazugságot. A nemzeti küzdelem nem sorvasztotta el a társadalom gazdasági erejét, az alkotmányért vívott harc nem szarította ki a jövedelmi forrásokat. A nemzet fizetőképessége és felszabadulván az abszolutisztikus lidérenyomás alól, oly bőségesen szolgáltatja be a köztartozásokat, hogy teljes megnyugvást nyújt az ország közzgazdasági ereje és fejlődése felől.

De nemcsak azt a mesét cáfolta le a kölcsön-visszafizetés, mely a koalíciót a nemzet gazdasági tönkretételével vádolta. Megvolt az a hazugság is, mintha a szövetezett pártok az alkotmányért vívott küzdelemmel tönkre tették volna az állam, pénzügyi hitélet. Nem is szólunk arról, hogy maga a Fejérváry-féle kölcsön is ennek ellenkezőjét bizonyítja. Nem szólunk arról sem, hogy a Fejérváry-féle kölcsön kötések a kölcsönadó pénzcsoport a jövőre vonatkozólag is késznek nyilatkozott újabb kölcsönre. Csak utalunk a hoppon maradt pénzcsoport mostani viselkedésére. Hogyan boszankodik ez a kottéria és más nagy tőketulajdonosok! Hogyan boszankodnak a vissza-

fizetés miatt s azért, hogy a kormány elterjedt hírek szerint egyhamar nem fogja igénybe venni tőkeerejüket! Az pedig, ha a hitelező azon boszankodik, hogy adósa egyszerre fizeti s nem szorui rá újabb kölcsönre, aligha annak jele, mintha az adós elvesztette volna hitelét.

Nem folytatjuk a polemiát. Csak elismerésünknek adunk kifejezést a kormány ez elhatározása fölött. Elismerésünket fejezzük ki, mert a kölcsön visszafizetése által az állam keze feiszabadul abból a lekötöttségéből, amelyre Fejérváryék elkötelezték a kölcsönadó pénzcsoportnak. Sok-sok millió megtakarítást jelent ez, mert bizonyos, hogy az esetben, ha a magyar államnak valamikor kölcsönre lesz szüksége, a legkedvezőbb ajánlatot lesz módjában elfogadni.

Kiegyezési tárgyalások. Bécsből táviratozzák: A kiegyezési kérdések tárgyalására hivatott két szakbizottság ma délután négy órakor folytatja tanácskozásait. Már ma megállapítható, hogy ezuttal még harmadik ülés is lesz, úgy hogy a magyar szakbizottság tagjai csak pénteken fognak Budapestre visszatérni. A szakbizottságok további tanácskozása alkalmasint Budapesten lesz.

A belényesi román daláregylet. Az udvariasság nagyon szép és helyes dolog, de ha az udvariassággal a magasabb érdekek iránt való érzék nem párosul, bizony az udvariasságnak is lehetnek szomorú következményei. Ez az igazság szűrődik le abból az esetből, melyet a belényesi román polgárok vegyes kara Bukarestben megcsinált. Sine ira et studio, itéljük meg a dolgot. Ez a daláregyesület Románia fővárosában részt vett egy daláversenyen és ott elénekelt Románia királyindulóját, melyben semmi magyarelles kifejezés elő nem fordul, nem sért, nem támad senkit. A dalegyesület vezetőségének azonban föltétlenül tudnia kellett azt, hogy itthon más szempontból fogják fel a dolgot és lesznek, akik kellemetlenséget fognak belőle csinálni úgy a dalegyesületnek, valamint a belényesi román iskolának is. A belényesi románság föltétlenül megvárhatott a dalegyesülettől egy kis tapintatot. Mivel azonban az egyesület darabválasztása félre lett magyarázva és emiatt különösen a szenzációhajhászat politikai affért csinált, az újságok által fellármázott magyarság és románság közötti békesség ismét meg van bontva, ez pedig nem lehet érdeke senkinek a világon. Az egyesületnek, ha már szerepelni akart, amihez még elég fiatal, lehetett volna és kellett volna más darabot választania, amely minden politikai vonatkozástól ment, amelybe illet belemagyarázni ne lehessen. Kis szikrából lesz a nagy tűz s hogy ne legyen, csak tinom tapintat akadályozhatja meg. Ez a mi véleményem.

nyünk az egész dologról. A magyar államot sokkal erősebbnek tudjuk, semhogy érdekeit ilyen esetlenségek veszélyeztethessék.

A pápa körlevele a franciákhoz.

Jövő vasárnap Franciaország összes templomaiban föl fogják olvasni a francia püspöki karnak a pápa által jóváhagyott pásztor levelét, amely többi közt így szól: Önámítás volna azt hinni, hogy a pápa megtiltotta az új kultuszegyesületeket. A pápát elhatározásában nemcsak Franciaország egyházának java, hanem a vallástól távolabb eső tekintetek is vezették és helytelen volna az a föltevés, hogy a pápát Franciaországban a köztársasági kormány gyűlöli. X. Pius megbotránkozva utasítja vissza az efféle inkriminációt. A szentatya megparancsolta nekünk, hogy minden eszközt megragadjunk és hogy azzal a joggal éljünk, amely minden polgárt megillet s ennek megfelelően minden eshetőségről, amely bekövetkezhetik, idejekorán fogjuk a hívőket felvilágosítani. Reméljük, hogy hazánk meg lesz kímélve vallás háborútól. A franciaországi katolikusok megkövetelik, hogy a kormány szem előtt tartsa, hogy semmiféle országban és semmizsin alatt sem lehet a kultuszt az egyház fejének hozzájárulása nélkül rendezni. Hamár az államot és az egyházat szét akarják választani megköveteljük, hogy meghagyják nekünk legalább a javakat, amelyek a mi tulajdonunk és a szabadságokat, amelyeket mindenki élvezhet. Hogyha a pápa akarata ellenére egyesületeket akarnának teremteni, amelyek csak nevük szerint katolikusok, akkor bizonyára egyetlen igaz hívő sem fog ezekbe az egyesületekbe belépni.

Az országos gazdaggyűlés Nagyváradon

— A tanácskozások befejezése. —

Azok a nagyfontosságú tanácskozások, melyeket kedden, e hó 18 megkezdettek az országos magyar gazdakongresszus tagjai, tegnap értek véget. Az érdeklődés nem lankadt a második napon sem, sőt a mezőgazdasági érdekképviselet kérdése nagyon beható és rendkívül kiterjedt vitát provokált. Nagyon érdekes és különösen a bihari viszonyokra tekintettel nagyfontosságú és értékes előadást tartott Eröss Rezső az erdőtvény végrehajtása módosításáról. Tárgyát szakavatottan fejtegette és a javaslatait humánus gondolkodás, erős és egészséges szociális érzék és a közzgazdasági élet tüzetes ismerete sugallta.

A nagygyűlés másodnapjáról a következő tudósításunk számol be:

Szolid kiszolgálás!

1752. Szabott árak!

Vidéki és helybeli telefon 695 szám.

Eigner Ede és Társa

cipő különlegességek áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Kobrak cipők

egyedüli raktára!

Nagy választék női- férfi- és gyermek cipőkben a lelegegánsabb és legjobb kivitelben.

Valamivel kilenc óra után nyitotta meg a nagygyűlést gr. Dessewffy Aurél elnök a nagyszámban megjelent kongresszusi tagok jelenlétében.

Darányi válaszsürgönye.

Bejeleníti aztán, hogy a kongresszusnak a földművelésügyi miniszterhez intézett üdvözlő táviratára megérkezett Darányi válaszsürgönye, melyet Jeszenszky Pál főtitkár olvas fel. A távirat szövege a következő:

Nagyméltóságu

gróf Dessewffy Aurél
gazdagylési elnök urnak

Nagyvárad.

Hálás köszönettel vettem azon felette kintető és meleg üdvözlőt, melyben az országos gazdagylés részletet szives volt engem. Mindenkor tapasztalt és nagybecsült hazafias támogatásukban ezentul is részletet sziveskedjenek; mindenek felett és mindenek előtt kérem pedig Nagyméltóságod kipróbált tanácsadását és jóindulatát. A gazdagylés sikeréhez teljes szivemből kívánok szerencsét: Darányi Ignác.

A távirat felolvasása után a nagygyűlés tagjai lelkesen megéljenztek a minisztert, melynek szüntével Rubinek Gyula, az OMGE igazgatója lépett az emelvényre, hogy megtartsa rendkívül fontos előadását a gazdasági érdekképviselőkről.

Rubinek előadása.

Az előadó avval kezdi, hogy Bernáth Istvánt és a szót Darányi földművelésügyi miniszter megbizta a gazdasági érdekképviselőkről szóló törvényjavaslat kidolgozásával. Még a megbizás vétele előtt azonban már megígérte a biharmegyei gazd. egyesületnek, hogy a Nagyváradon rendezendő gazdagylésen a gazdasági érdekképviselőkről az előadást megtartja. Ez a két oldalú megbizás mintha némileg inkompatibilis volna. Gondolkodott is eleinte, hátha lemondana az előadásról, de utóbb az alkalmat tekintette, mely a gazdaságtársadalomra nézve ezen oly fontos kérdés ismertetésére és megvitatására nyílt, s így abban maradt meg, hogy megtartja az előadást. A részletkérdésekre azonban nem óhajt kiterjeszkedni. Azok megvitatására, úgy hiszi, hováhamar módja lesz a gazdaságtársadalomnak, majd ha a törvényjavaslat elkészült. A mezőgazdasági érdekképviselő kérdésének alapelveit akarja fejtegetni s ha azok tekintetében sikerül a nagygyűlést egyértelmű álláspont elfoglalására bírnia, nem hiába fáradozott.

A mezőgazdasági érdekképviselő törvényhozási szervezésének fontosságát vitatja. Már 1867-ben hívott össze e tárgyban szaktanácskozást Gorove László miniszter, mely informálja őt, miként létesítsen egy hivatalos érdekképviselői szervezetet a gazdák részére, de az anekdotának nem volt gyakorlati eredménye. Több kísérlet után végre megérett a kérdés, úgy hogy annak mielőbbi megoldásában bízhatunk.

Az eddigi eredménytelenségnek két oka volt: egyrészt a gazdák indokolt bizalmatlansága a kormányzat iránt, másrészt az érdekképviselő törvényes szervezésével rájuk háruló terhekkel való féltés.

Azonban a kérdés megoldását most már halogatni nem lehet. Szükségességét igazolja a mezőgazdasági közigazgatás állapota. Az eddig kreált szervek a mezőgazdasági közigazgatásban jól-rosszul funkcionálnak, de nem tudják teljesíteni azt, amit a szervezett gazdaságtársadalom végezni hivatott. Példákat hoz fel állítása igazolására.

De szükséges az érdekképviselő törvényes szervezése a nemzetközi szocializmus miatt is.

A kérdés megoldásában a szóló a kényszerű társulás alapján áll. Ha a szabadtársulás alapján várjuk a gazdasági érdekképviselő szervezetének létrejöttét, attól tart, hogy akkor

nagyon megkésünk. Igaz, hogy pl. a szocialista szervezkedés a szabadtársulás alapján nagyon szép eredményeket ért el, de ennek megvannak a maga speciális okai. A szocialista izgatók az anyagi boldogulás lehetetlenségeit ígérhetik nyakra-főre felelőtlenül a munkásoknak. Ezt mi gazdák nem tehetjük. Azért szervezetünk létrejöttét csak a kényszer társulástól várhatjuk.

Szervezkednünk pedig kell, még pedig addig, míg mi vagyunk többségben, mert úgy járnánk, mint a francia gazdaságtársadalom, melynek minden szervezkedését megnehezíti a mai kormányzat.

A magyar gazdaságtársadalom szervezete közérdek. A mai társadalmi rend felforgatására erős szervezetekben törnek a szocialdemokraták, anélkül, hogy a helyébe állítandó társadalomnak csak vázlatát is adni tudnák. E szervezetek ellen szervezeteiket kell szembe állítani. De nem azért, hogy megakadályozzuk az ő szervezkedésüket, melyhez feltétlen joguk van, hanem hogy érdekeinket megvédjük. Egyesek nem dolgozhatnak ezekért. Senki sem vonhatja ki magát, mert a szervezet mindenki érdekét szolgálja. Eppen azért kell a kötelező társulás alapjára helyezkedni. Ez a szervezet bizonyos hatósági funkciókat végezne, közvetlen közlelő ellenőrzé a mezőgazdasági törvények végrehajtását. Ily funkciókat azonban a szabad társulás felelőtlen szervezeteire bízni nem lehet.

A szervezet megalakulása némi terhet ró a gazdákra. Az önadóztatás elve legalább biztosítaná a szervezet függetlenségét a mindenkori kormánytól. Es ez nagy érték. A gazdasági érdekképviselő törvényes rendezésének módzatait és azt a viszonyt vázolja, mely a kényszerű társulás szervei és a szabad társulás létrehozta intézmények közt fennállana. Mezőgazdasági kamarákat kontemplál.

Lehet, hogy nem lesz mindenkinek tetsző a szervezet létrejött alakja. De első dolog, hogy biztos alapot teremthessünk, melyet aztán tovább építhetünk. Szükséges, hogy a mezőgazdasági érdekek hathatós képviselőt még a mostani kormányzat alatt létesítsük.

Határozati javaslata:

Mondja ki a gazdagylés, hogy

1. a földművelésügyi minisztert azon elhatározásért, hogy a mezőgazdasági érdekképviselő törvényhozási uton való szervezését programjába vette, örömmel üdvözlö, s azon óhajának ad kifejezést, hogy az még a jelen országgyűlés tartama alatt emelkedjék törvényerőre.

2. A mezőgazdasági érdekképviselő szervezésére nézve szükségesnek tartja, hogy az

a) a kötelező társulás alapján történjék, hogy

b) a létesítendő mezőgazdasági kamarák, mint kerületi kamarák egy, vagy több törvényhatóság területére kiterjedő működéssel bírjanak, hogy

c) a mezőgazdasági kamarák, kiadásait, amennyiben azok másnemű bevételek útján fedezetet nem nyernének, kataszteri tiszta jövedelem legfeljebb 1%-ig emelkedő önmegadózatás útján fedezik

d) A mezőgazdasági kamarák a megyei gazdasági egyesületekkel, ezek autonómiájának fentartásával, szerves összeköttetésbe hozassanak;

e) a gazdák közvélemény egyöntetű megnyilatkozásainak biztosítása céljából a szabad és a kötelező társulás alapján szervezett gazdaságtársadalmi szervezetek egy országos érdekképviselői központban egyesíttessenek;

f) a mezőgazdasági kamarák a szükséghez képest hatósági teendőkkkel is megbízhatók legyenek.

A vita.

Zselenszky Róbert az előadó két tévedésére reflektál. Magas állatárakról nem lehet beszélni. A sajtó telekürtöli az országot vele, hogy azért drága a hus, mert vágó állatot a mészárosok nem vehetnek olcsón. És nincs, aki felvilágosítsa őket. Ezért is kell, hogy érdekeinknek szervezete legyen. Elfogadja a határozati javaslatot, de szeretné, ha az érdek-

képviselő szervezésével a jelenlegi szerveket használnák fel. Az idegen intézmények iránt bizalmatlan.

Másik tévedése az az előadónak, hogy állítása szerint sehol sincs a szabad társulás alapján létrejött szerv, mely közfunkciókat teljesítene. Hát a tőzsdebiróság? Miért ne lehetne hát a gazdasági egyesületeket is felruházni ily funkciók teljesítésével.

Vásárhelyi József az aradmegyei gazdasági egyesület részéről a szabad társulás elvét védelmezi. Perhorreszkálja a mezőgazdasági kamarák idegen, német intézményét.

Bernáth István elméletben szintén a szabad társulás híve, de személyes tapasztalatai miatt a gyakorlati kivételben a kényszerű társulás alapjára áll. Hangsúlyozni kívánja, hogy a szabad társulás szervei tovább prosperálnának kötelező társulás esetén is. Kifogásolja, hogy nincs a javaslatban utalás arra, vajjon a törvény a szokásos határidőben egyszerre lépjen-e életbe az egész országban, avagy egyenként, a szerint amint a feltételek valahol fentorognak. Ez utóbbit pártolja.

Keglevich Gábor gr.: Az elveken való örökös nyargalás miatt nincs eddig érdekképviselőtünk. Utal a községi törvény káros következményeire, melyek abból származtak, hogy a gazdasági községeket elválasztotta a politikai községtől és óhajtaná, ha az érdekképviselő szervezése a községből indulna ki.

Ezen felszólalása után gróf Dessewffy Aurél elnök az elnöki tisztet Keglevich Gábor grófra bízva, a gyűlésből távozik. Keglevich átvéve az elnökséget a tanácskozást a gyűlés határozata alapján öt percre felfüggeszti.

Szünet után.

Serfőző Géza polemizál Vásárhelyivel. Ő is a községeket venné alapul az érdekképviselő szervezésénél. A kamarák felállítását törvényhatóságokként kívánja.

Sziklay Iván a mezőgazdasági termények értékesítésének egy módját fejtegeti

Ugron Zoltán a kötelező társulás elvét csupán a kényszerűítés formájában vállalja.

Molnár László felveti az agrárgabona tőzsde megalakításának eszméjét.

Förster Aurél szerint nem a keret adja az intézmény lényegét, hanem a belső tartalom. A kamarákat a szóló tisztán mezőgazdasági kérdésekkel való foglalkozásra utalná, míg a közélet irányítását célzó kérdéseket meghagyná a gazd. egyesületeknél.

Telegdy József a határozati javaslat c) pontjának módosítását proponálja úgy, hogy az érdekképviselői adminisztráció költségeiről a földművelésügyi miniszterium gondoskodik.

Rubinek Gyula reflektált a felszólalásokra, mire az elnök enuncióta a gyűlés határozatát, mely szerint a nagygyűlés az előadó javaslatát egyhangulag elfogadja, és köszönetet szavaz az előadónak.

Következett az erdőtvény végrehajtásának módosításáról

Eröss Rezső előadása.

Eröss Rezső előadását azoknak az állapotoknak ismertetésével kezdi, amelyek az erdőgazdaságban az erdőtvény megalkotásáig hazánkban uralkodtak. Az erdőtvény bölcs és helyes rendelkezései voltak hivatottak a botrányos gazdálkodást megszüntetni ugyan, de a törvény végrehajtásában különféle okokból az ellenkező végtelbe csaptak, mi által az erdőgazdaság oly nehézségeknek volt kitéve, különösen a kötött forgalmu erdőben, melyeket sem a közgazdasági érdek, sem a helyes erdőgazdálkodás nem kívánt. Az erdőtvény ez irányu végrehajtása nyomán támadt panaszok eleinte gyéren jelentkeztek, de már az 1902. évben Miskolcon tartott felvidéki kongresszuson országos panaszként tárt fel, melynek orvoslására jelentős határozatok hoztak.

Az erdőtvény végrehajtásából eredő bajok és panaszok két csoportba oszlanak. Egyikbe a legeltetési haszonvétel és ezzel kapcsolatban az állattartásra gátlólag ható intézkedések, má-

sikba a nem erdőtalainak a legkülteresebb erdőművelési ágban való megtartására gyakorolt kényszer tartozik.

Az erdőtvény szülte korlátozás annál érzékenyebb és erősebb megszorítás volt, mert az urbériség megszüntével fogantatba vett birtok elkülönítés és tagosítás és más körülmények is nagyban korlátozták már az erdőtvényt megelőzőleg a legeltetést.

Ily módon a népesség szaporodásával az állatállomány megfelelő emelkedése be nem következett, s lassan oda jutottunk, hogy ma oly husárrakkal küzdünk, ami különösen a városok népének megélhetését szinte végzetesen befolyásolja.

A kellő számu marhatartás lehetősége kiváló fontosságú a hegyvidéki falvak lakosságára, de az állam szempontjából is nagyhorderejű dolog, mert hiszen ez adja meg a hegyvidéki lakosságnak az adózóképesség alapját.

Epen azért minden igyekezettel oda kell hatni, hogy a legelőmizériákon segítve legyen, mert a rideg erdészeti szempontok biztosítanak ugyan a késő jövőnek szép és jó erdőket, de az erdős vidékeken a népesség anyagi és kulturális fejlődését megakasztják.

Az u. n. «legelő erdő»-üzem a bajokat csak fokozta. A ligetes erdők létesítése már segítene némileg a bajokon. A legeltetésre és szénatermelésre állandóan alkalmas területeket ki kell venni továbbá az erdőművelési ágból. A kisebb erdőbirtokok üzemtervszerű kezelése nem vall okszerű gazdálkodásra. Ezek kezelésében és kihasználásában a rideg erdészeti szempontok fonák anomáliákra vezetnek.

De ettől eltekintve rendkívül hátrányos a nem feltétlen erdőtalajnak az erdőművelési ágban való rideg megtartása is.

Mert ezáltal a közvagyomból temérdek érték elvész visszapótolhatatlanul.

Mindezek alapján a következő határozati javaslatot terjeszti elfogadásra a nagygyűlés elé:

A határozati javaslat.

Mondja ki a gazdaggyűlés, hogy a belterjesebb mezőgazdasági művelési ágaknak és a vele kapcsolatos állattenyésztésnek magasabb jövedelmezősége és ezzel kapcsolatos állattenyésztésnek közzgazdasági előnyeire tekintettel, sürgős szükségét látja, hogy a nem feltétlen erdőtalajok az erdőművelési ágból kivétessenek és ennek fogantatása céljából javasolja:

1. hogy az erdők összeírása újból fogantatossá, mely alkalommal erdészek és gazdák közös meghatározása alapján különítenek el a nem feltétlen, vagyis más művelési ágra állandóan alkalmas területektől;

2. hogy a nem feltétlen erdőtalajok minden recompensatio nélkül engedtesse át szántó, rét vagy legelő művelési ágba;

3. a tagosításkor legelőilletményül nyert s erdőknek törzskönyvelt területek, ha nem véd-erdők, adassanak vissza eredeti rendeltetésüknek, viszont

3. kopárosodásnak indult legelőterületek cseréltesse ki, huzamosan legeltetésre alkalmas erdőterületekkel;

5. hogy az erdőminimum 80, lehetőleg 100 holdban állapítsák meg és a 80, illetve 100 holdig terjedő erdőbirtokok, ha nem állanak feltétlen erdőtalajon, vétessenek ki az erdőművelési ágból és vétessenek át abba a művelési ágba, a melybe talajuk és tekvésüknek fogva illenek;

6. hegyvidéken alakítsanak ligetes legelőket, illetve engedtesse meg, hogy az 1870. XXXI. t.-cz. 17. § a alá tartozó erdőségeken ilyenek létesítsenek;

7. hogy a jövedelmezőtlen községi és közbirtokossági véd-erdők kezelése államköltségen eszközöltessék;

8. hogy a kisbirtokosok tulajdonában levő kopárok államköltségen telepíttessenek be.

A vita.

Zselénszky Róbert gróf szól elsőnek az előadásához. Kétségtelen, hogy az erdők gondozása kulturális érdek. Igyekezni kell jó erdő-

ket fentartani. Németországban pl. nem legeltetnek az erdőkben. Nálunk sem kívánatos ez, mert a tulságos sok legelő az állattenyésztés felvirágzását gátolja és lustaságra szoktatja a lakosságot, mert bizakodik az erdei legelőkben és takarmánytermelésre nem szánja el magát. Bonyhád vidékét hívja fel nézete igazolására. O maga inkább a törvény kiterjesztését kívánna megfelelő területekre. Az ország kulturális haladása kívánja az erdők respektálását. Csak a havasi területek használtassanak ezután is legeltetésre. A határozati javaslatnak csak első négy pontját fogadhatja el.

Ugron Zoltán: Magyarországon tényleg fennállnak azok a sérelmek, amelyeket az előadó hangoztatott. Csatlakozik határozati javaslatához. Kritizálja erős invektívákkal az erdészeti tiszteteket. Az erdészet büne, ugymond, hogy a nép a szakértelmet nem respektálja, s ez viszi az erdő rongálásokra.

Kende Zsigmond a megtámadott erdészeti tisztikar védelmére szólalt fel. A határozati javaslatához hozzájárul.

Koppély Géza a nem feltétlen erdőterületekre vonatkozólag szintén elfogadja a határozati javaslatot.

Eröss Rezső válaszolt a felszólalásokra. Zselénszki hivatkozása a Dunántulra nem szerencsés, mert az ottani virágzó állattenyésztésnek a különböző kulturák szerencsés megoszlása az oka. Szól a hegyvidékekről beszélt. Es ez lényeges körülmény. Külföldi példákkal cáfolja Zselénszki kifogásait. A feltétlen erdőterületekre nézve ő is az erdőtvény szigorú végrehajtásának híve. De javaslata nem feltétlen erdőterületekről szól. A többi felszólalásokra rövid megjegyzéseket tesz.

Ezután az elnök kimondja, hogy a nagygyűlés Eröss Rezső határozati javaslatát az erdőtvény végrehajtásának módosításáról elfogadja és a nagygyűlés nevében köszönetét fejezi ki az előadónak szakavatott tartalmas előadásáért.

Mint hogy Eröss Rezső felolvasásával a nagygyűlés kimerítette tárgysorozatát, gr. Keglevich Gábor elnök köszönetét fejezi ki a nagygyűlés előkészítő bizottságának, továbbá a biharmegyei gazd. egyesületnek, melytől a nagygyűlés Nagyváradon való megtartásának eszméje származott, Rimler Károly pólgármenternek, ki a városháza termének átadásával lehetővé tette az oly nagy fontosságú tanácskozásokat, végre Jeszenszky Pál titkárnak, akinek fő érdeme a fényesen sikerült nagygyűlés.

Az elnök a következő szavakkal rekesztette be a kongresszust:

— Nagy és nemes eszmék hangzottak itt el. Adja Isten, hogy ez eszmék az együvé tertozandóság érzetét a biharmegyei gazdaközönségben is felkeltse, mert csak így tudunk eredményeket elérni.

Telegdy József tolmácsolta még a biharmegyei gazd. egyesület nevében köszönetét a nagygyűlés tagjainak, majd Förster Jenő, a baranyamegyei gazdasági egyesület titkára kérte a nagygyűlést, hogy jövő évi tanácskozásait Pécs városában tartsa, ahol nagyszabású mezőgazdasági kiállítás lesz.

A gyűlés ekképpen határozott, mire az elnök a gyűlést bezárta.

Biharmegye őszi közgyűlése.

Biharmegye tegnap tartotta meg rendes évnegyedes közgyűlését. A tárgysorozatban felsorolt tárgyak sablonossága nem nagyon sok bizottsági tagot vonzott össze. A tisztviselőket kivéve alig voltak a közgyűlésen, pedig a gazdasági kiállításra tekintettel sokkal népesebb gyűlést vártak.

A közgyűlés egyedüli érdekessége abból állott, hogy gróf Tisza István is beszélt.

A közgyűlésen jelen voltak Glac Antal főispán elnöklete alatt:

Balászházy Iván, Balogh Lajos, Balogh Elemér,

Balogh János, Baranyi András, Barthos Elemér, Barthos Adorján, dr. Beöthy László, Bérczy Imre, Biszterczky Iván, Blága Euthem, Bottó József, Buday József, Buzás Aron, dr. Czeglédy Imre, Cziffra Gerő, Csanády Jenő, Echerolles Gilkert, Erdey Gyula, Ehrenfeld Mór, Filip Sándor, Fráter Imre, Fráter Béla, Fráter Barna, Frankó Endre, Gerlán János, Gr. sz. Zsigmond, dr. Gyöngyössi István, Hegyesi Márton, Hraniczka Károly, Jakabffy Lipót, Jancsó Dezső, Jancsó Károly, Jerzsák István, Kerekes Elek, Keszthelyi Zoltán, Kiss Döme, Kolb Rezső, Korbély József, Kovásznay Marcel, Leitgeb Imre, Lunga Gábor, Mangra Romulus, Markovits Manó, Markovits Antal, Mártonffy Bogdán, Miskolczi Arpad, Miskolczi Ferenc, dr. Möricz Ernő, Mozes Imre, Nadányi Károly, Nagy Márton, Neimann S., Nusbaum S., Nyisztor Alajos, Osváth Kálmán, Otvös Gyula, Pakala Tamás, Rednik Gábor, Roksin Miklós, Schreiber Izidor, Schvartz Jakab, Schvartz Miksa, Szabó József, Szathmáry K. Andor, Széchényi Jenő, Szikszay Lajos, Szunyogh Loránd, Tatar Zoltán, gr. Tisza István, Toperczer Gyula, Toperczer Sándor, Tóth Albert, Udvarhelyi Béla, Varró Domokos, Verner Kálmán, dr. Wallner Odön, Zigre Miklós, Fássy Lajos, Jezerniczky Dénes, Bereczky Dániel.

Az ülés lefolyásáról a következőkben számolunk be.

Pontban kilenc órakor Glac Antal elnök üdvözlővén a megjelenteket a közgyűlést megnyitotta, mely után az alispán időszaki jelentését olvasta fel Keszthelyi Zoltán főjegyző. — Eszerint Biharvármegyében az időjárás a termésre sokkal kedvezőbb volt, mint az elmúlt év hasonló időszakában. A termés mennyisége jobb, azonban minősége jóval alant áll a múltévinek. A közegészségügyünk határozot an sokkal rosszabb volt. Uralkodó betegség volt a toroklob és a vörheny. Allategészségügyünk, valamint személy és közbiztonságunk kedvezőek voltak. E jelentés után előterjesztette az elmúlt évnegyedben részére kiutalt napidíjas irnokok fizetésének elszámolását és ezzel kapcsolatosan kérte a jövő évnegyedre a szükséges összegnek kiutalását.

Az alispán kérelmét a közgyűlés teljesítette. Ezt követte a számonkérőszék jelentése.

A jelentés a hivatalnokok működéséről számol be és igen kedvező volt. Restancia az egész árvaszéknél nem volt, hogy ez jövőben is megmaradhasson, kérte a közgyűlést az alispán, hogy az árvaszékhez két helyettes elnöki és két napidíjas irnoki állás is rendszerezessenek.

A közgyűlés a kérelmet teljesítette. A rendszeresített két helyettes elnöki állásra Jerzsák István tanácsvezető elnök, mint olyat, aki eddig is lelkiismeretesen és kiváló, odaadó szaktudással vezette legutóbb is az árvaszéket, és a másik helyettes elnöki állásra Udvarhelyi Béla árvaszéki ülnököt választotta meg.

Ezt követte a közgyűlés legérdekesebb része, a nagyszalontai városháza építésére felvett kölcsön ügye, melyet a tárgysorozatból eltérőleg Szikszay Lajos indítványára tárgyalt a közgyűlés.

Szalonta bécsi kölcsöne.

A nagyszalontai városháza építésére az ottani képviselőtestület 240000 korona kölcsönt vett fel a bécsi osztrák földhitelintézet-től. E képviselőtestületi határozatot az állandó választmány nem javasolta, mivel vannak hazai pénzintézeteink is, honnan azt a község felvehette volna.

Szikszay Lajos az állandó választmány véleményével ellentétben látja a község autonóm jogát, mely a községnek e kölcsön bárhonnal való felvételét biztosítja. Bizonyította bécsi kölcsön előnyösségeit és a községre háramló károkat, a képviselőtestület határozatának jóvá nem hagyása esetén.

Kéri a képviselőtestület határozatát jóvá hagyni.

Ez után gróf Tisza István általános érdeklődés közepette szólott az ügyhöz.

Tekintetes Közgyűlés!

Az állandó választmány két indok alapján nem látja jóváhagyhatónak a képviselő testület határozatát. Es pedig: 1. nem látja beigazoltnak azt, hogy a község nem köthetett volna magyar pénzüzetekkel előnyös szerződést. 2. az hogy a város szükség nélkül fordult a külföldi pénzüzetéhez.

Tekintetes Közgyűlés. En is tényleges mulasztásnak tartom azt, hogy a község már eredetileg nem igazolta be az állandó választmány előtt, hogy a legelőnyösebb ajánlatot a bécsi intézet tette.

Azonban ettől az adott viszonyok között, mikor a községnek sürgősen pénzre van szüksége, ettől a formaságtól el kell tekinteni, annál is inkább, minthogy az, aki a mai pénzüzeteket ismeri, meggyőződhet arról, hogy a község a magyar pénzüzetektől nem kaphatott volna előnyösebb ajánlatot. Eltekintve attól is, hogy a konkrét esetben ha más pénzüzetettől vesz fel kölcsönt, a konverzió problémája elé kerül. Eltekintve attól is, hogy az annuitási feltételek kedvezőek. az árfolyam is oly kedvező, hogy ennél előnyösebb ajánlatra nem is számíthatni. A másik szempont az, hogy kamatokért sok pénz megy külföldre. Bátorkodom megjegyezni, hogy akár belföldön, akár a külföldön veszik fel a kölcsönt, a kamat mindkét esetben a külföldre vándorol.

A magyar földhitei sajnos, a mai viszonyok között csakis külföldi pénzüzeteknél történik. A hazai pénzüzeteket csatornáján át a kamatok ugyanis külföldre vándorolnak, legfeljebb a közvetítés fejében hoznak kamatot a magyar pénzüzetek. En azonban ezt is figyelmet érdemlőnek tartom.

Nem lehet csekélynek tekinteni, hogy a magyar pénzüzetek ily uton erősödjenek és már magában véve is elegendő indok, hogy a képviselő testület határozata jóvá ne hagyassék. Sajnos azonban a mai helyzet nem olyan, hogy a magyar pénzüzetek jogos aspiráció kielégítést nyerjenek. Aki a viszonyokkal ismerős jól tudja, hogy az a *megmondolatlan* mozgalom, a mely az osztrák ipartermékek bojkottálására irányult, maga után vonta a magyar termények és záloglevelek bojkottálását is. Ott tartunk, hogy a már kibocsájtott záloglevelek visszavonulása ellen kell védekezniük pénzüzeteteinknek, úgy, hogy új kölcsönök kötésére nem is gondolhatnak. Nem teszik tehát szolgálatot azzal, ha magyar pénzüzeteket újabb kölcsönök megkötésére kényszerítjük. Ez ellen védekeznek is a magyar pénzüzetek.

Tekintetes Közgyűlés! Mikor előre látható az, hogy más pénzüzetetnél csak sokkal drágább kölcsönt lehetne kötni, a mondottaknál nem lehetünk tekintettel azon pontozatokra, melyekre az állandó választmány helyezkedik. Az elmondottaknál fogva az előttem szóló indítványához csatlakozom.

Tisza beszédje után *Beöthy* László szólott az ügyhöz. Ő a formai hiányoktól eltekint, felolvassa a bécsi cég ajánlatát. E szerint az évi annuitást a cég 5 és fél százalékban állapítja meg, a kölcsönt pedig 90 és fél árfolyammal veszi át, oly hozzáadással, hogy csakis az esetben ha a viszonyok nem változnak. *Beöthy* indítványozza, hogy csakis az esetben hagyja jóvá a közgyűlés a képviselő testület határozatát, ha a bécsi pénzüzetet kötelezettségeinek eleget tesz. A közgyűlés Szikszay indítványát *Beöthy* indítványozott módosításával elfogadta.

A miniszteri leiratokat tudomásul vette a közgyűlés. Ez után 5 és fél százalékos pótdadót szavazott meg névszerinti szavazással a közgyűlés. A pótdadóból egy százalék a jegyzői nyugdíj-alap javára és egy fél százalék a gyermekvédelmi alap javára lesz fordítva. Következtek a gyógyszerári ügyek. A *Székelyhídon* felállítandó II. gyógyszerár ügyében *Keszthelyi Kálmán* által beadott kérelmet nem véleményezte a közgyűlés. A *Belényesben* létesítendő kórházat azonban véleményezi oly indokolással, hogy ott most kórház létesült, mely teteemes gyógyszer emészt fel. *Vass István*, *Géczy Lajos*, *Tóth Kálmán* és *Bartók Béla* gyógy-

szerészek kérelmét a belügyminiszterhez rendelte felterjeszteni a közgyűlés.

Majd tárgyalás alá került a közkórház 100 éves fennállásának megünneplése. Az ünnepély rendezésével *Széchenyi Jenő*, *Beöthy László*, *Miskolczy Ferenc* és *Fráter Imrét* bizta meg a közgyűlés.

A közgyűlést 12 óra után a főispán felüggesztette és folytatását a mai napra tűzte ki.

A mezőgazdasági kiállítás.

A nagyváradai mezőgazdasági kiállítás rendezése a kiállítás első négy napjával erkölcsileg meg lehet elégedve, dacára a kedvezőtlen időnek. Ugy a nagyközönség, mint a borászati és gazdasági kongresszusra idesereglett kiváló szakférjak a legnagyobb elismerés hangján emlékeztek meg a kiállítás változatosságáról és gazdagságáról, valamint a kiállítás rendezőségének fáradhatlan buzgalmáról.

A kiállítás látogatottsága napról-napra fokozódik s a vidékről is igen sokan jönnek be Nagyváradra a kiállítás megtekintésére.

Pedig e tekintetben még sokkal többet lehetett volna elérni, ha a hivatalos közegek nagyobb figyelemmel lennének a kiállítás iránt s buzdítanák a népet a kiállítás meglátogatására. Eppen a vidéki mezőgazdasággal foglalkozó népnél megbecsülhetetlen volna az a tapasztalat, amit a kiállításból merítenének.

A tanügyi hatóságok is tehettek volna annyit, hogy a Nagyváradhoz közel fekvő iskoláknak tanítóit felhívják, miszerint a gyermekeket hozzák be a kiállításra, mint pl. tegnap láttuk, hogy *Barta József* bihar-püspöki-i tanító végig nézette az iskolájába járó növendékeket a kiállításon s mindent megmagyarázott a növendékek felfogásához mért modorban. Ez a példa nagyon is követendő volna.

Különböznél tegnap is állandóan nagyközönség látogatta a kiállítást. Délután az összes fegyvernemekhez tartozó katonákat vitték el a kiállításba. Azonkívül a tanítványok, apáca zárdák, tanítóképzők növendékei nézték meg a tárlatot.

A gazd. egyesület souterainjében elhelyezett pezsgős pavilonnak is nagy forgalma van. A kék-sárga színnel díszített sátorban két fiatal szép leány alig győzi töltögetni a pompás habzó italt. Gróf *Esterházy Ferenc* tatai pezsgőgyára már három év óta áll fenn s kitűnő termékeit ezuttal bocsátja először forgalomba. A szakértők által kitűnőnek talált pezsgőből 200 üveggel küldött a gróf a kiállításra, ahol a Szigligeti szobor-alap javára töltögeti a két baba arcú szép leány. Ugyanis nincs megállapított ára a pezsgőnek, hanem egy perselybe gyűjtik a tüzes italért adott összegeket.

Ma, csütörtökön délután a kiállítás területén a katonazene játszik.

A tegnap délutánra hirdetett gőzeke szállítás akedvezőtlen idő miatt elmaradt s szombaton egész nap tartják meg a Fácánosnál, amelyre az érdeklődőket szívesen látják.

A szőlő- és gyümölcs kiállítás.

Tegnap nyílt meg a szőlő és gyümölcs kiállítás, amely bizonyítja, hogy Nagyvárad és Biharmegye e tekintetben is igen szépet és kiváló tud produkálni.

A szőlőkiállítás között megkapóan szép és gazdag a *Stettner István* és *Molnár Lajos* (agrár) nagyváradai szőlőtermelők kollektíója. Mindegyik mintegy száz-száz faj szőlőt állított ki. Igaz gyönyörűsége a szemnek a szebbnél-szebb gerezdek, amelyek mintha viaszból volnának, oly hamvasak, üdék.

Igen szép szőlőfajokat állítottak még ki: *Kádár János*, *Balázsovich Jenő*, özv. *Antalóczy Adolfné* (Nagyvárad), továbbá *Papp József* és *Rácz István* (Bihar-Püspöki), *László József* (Nagyvárad), *Szilágyi Zsigmond* (Micske), *Fráter Kálmán* (Nagyvárad).

A gyümölcsök között *Telegdy József* kertészete mutat be remek példányokat és kiváló konyhakerti veteményt.

A legszebb almákat, köztük két darab

kilósokat, a kecskeméti gazdasági egyesület állította ki. A gyümölcskiállítást igen szép, nemcsak fajokkal gazdagították még: id. *Felinek Ferencz* (barack, alma), az *Orsolya* zárdá (óriási barack), *Bartos Gábor Jákó-Hódos* (alma), a biharmegyei gazd. egyesület.

Feltűnő szép csoportot állított ki *Kaszo* *Andrásné* (Mező-Telegd) remek befőttekből.

A szarvasmarha és sertéskiállítás.

Az időleges kiállításokból tegnap nyílt meg a szarvasmarha és sertéskiállítás s még ma, csütörtök estig látható.

A szarvasmarhák csoportjában legnagyobb feltűnést keltett *Südy Gyula* káptalan tiszt két óriási, remek tehene.

Igen szépek a I. szert. káptalani különböző pusztáiról kiállított állatok és a gulya, amelyben egy fehér bivaly is látható, továbbá *Szunyogh Szabolcs* gulyája. Épen így igen szép szarvasmarhákat állítottak ki: *Kenyeres János* (Nszalonta), gróf *Almássy Dénes*, *Dirsztay Béla* (Kis-Szántó), gróf *Stubenberg József* (Székelyhid), a *Lécler* és *Kálmán gyár* hízalldája, *Schwarz Gyula* (Gyapoly), *Radu Demeter* püspök uradalma, a jászóvári prépostság (P.-Szentmárton), a lat. szert. püspökség, gróf *Tisza Kálmán* (Csegöd), *Vertán Zoltán* (Szombatság) stb.

A sertések csoportjában képviselve van erősen az angol veres faj, amelyet főleg *Eckstein Fülöp* (Boldur) és *Kenyeres János* (N.-szalonta) mutat be.

Ugyancsak a veres fajból megemlítésre méltó *Burján József* (N.-várad) vasutas sertése 10 darab malacával.

A hazai fajokból szép példányokat és csoportokat állítottak ki a I. sz. és gör. szert. püspöki uradalmak, *Dirsztay Béla*, *Kenyeres János*, gr. *Almássy Dénes*, b. *Lipthay Frigyes*, gr. *Stubenberg József*, *Bleyer Lajos*, *Schwarz Ferenc*, *Lovassy Ferenc*, *Wertheimstein Alfréd*, *Markovits Antal*, gróf *Tisza István* (fekete) *Szunyogh Szabolcs* (fekete faj).

A nagyváradai I. szert. káptalan kiállított még néhány szelídített *vadsertést* és ezzel keresztetett malacot.

A szintén tegnap megnyitott *baromfi kiállítás* a leggazdagabb. Itt közel ezer darab szebbnél-szebb szárnyas és házi nyul van kiállítva. Ez a kiállítási csoport nyitva lesz a kiállítás végéig. A kiállítás ismertetésére visszatérünk.

Jutalmazások.

A kiállítási juryk több csoportra véve folytatólag megállapították a jutalmat nyertek neveit. Az eredményt az alábbiakban közöljük.

I. Sertéskiállítás.

1. Allami nagydíj: *Lovassy Ferenc*, *Feketebátor*.
2. Egyleti aranyérem: *Schwarz Ferenc*.
3. Tiszteletdíj: *Wertheimstein Alfréd*.
4. Egyleti ezüstérem: *Bleyer Lajos*.
5. Egyleti bronzérem: *Nadányi Pál P. Kovácsi*.
6. Elismerő oklevél: *Tisza Kálmán* gróf, *Tisza István* gróf, lat. szert. káptalan kupóci és nagyzsomlói uradalma, dr. *Radu Demeter*, *Stubenberg József* gróf, *Markovits Antal*, *Kenyeres János*, *Kornstein* testvérek, *Eckstein Fülöp*.

II. Szarvasmarha.

Tiszteletdíj a legjobb csoport kiállítójának: *Almássy Dénes* gróf sarkadi uradalma.

1. Egyleti aranyérem: *Szunyogh Szabolcs*.
2. Egyleti ezüstérem: *Kenyeres János*.
3. Egyleti bronzérem: lat. szert. káptalan.

Kisgazdák: A földmivelési miniszter 150 koronás díjat id. *Boros Lajos* nagyszalontai lakos nyerte meg.

1. díj, 120 K: Incze Gábor.
 2. díj, 60 K: Köteles József.
 3. díj, 30 K: Boros Lajos.
 4. díj, 20 K: Zsorda Péter.
- 3 éves üszőért P. Köteles Sándor és id. Kenyeres Ferenc.
2 éves üszőért: Incze Gábor.

Nyugati fajok.

- Tisztelet-díj: Schuck Rezső (Marcziháza).
1. Aranyérem: lat. szert. káptalan.
 2. Ezüstérem: Dirsztay Béla.
 3. Bronzérem: Tisza István gróf.
- Elismerő oklevél: Stubenberg József gróf, Markovits Antal, Lat. szert. püspökség.
Kisgazdák: A földmívelési miniszter 100 kor. díja: Varga Gyula.
1. díj, 100 korona kiadható nem volt.
 2. díj, 50 K: Mád Mihály.
 3. díj, 20 K: Bórnyc György.
- Két éves üszőért:
1. díj, 50 K: Mada Mihály.
 2. díj, 25 K: Faragó Mihály.
 3. díj, 10 K: Rájé József.
- Egyes jószágokért kitüntettek továbbá:
1. Aranyérem: Südy Gyula.
 2. Ezüstérem: Cserniczky József.
 3. Bronzérem: Bakats Béla.
- Elismerő oklevél: Geiringer Jenő, Szemes Gábor, Réz Bertalanné, Mezey Ödön.

III. **Méhészet.**

1. Ezüstérem: Vajnovszky Vince.
 2. Bronz érem: Tichy Gyula.
- Elismerő oklevél: Kovács József, Bencsik Gábor, Székely János, Székely Károly

IV. **Kertészet.**

1. Aranyérem: ifj. Jelinek Ferenc.
 2. Ezüst érem: Farkas József.
 3. Bronz érem: derecskei gazdasági ismétlő iskola.
- Elismerő oklevél: özv. Des Echerolles Kruspér Sängorné, Gonda László, Barényi Béla, Bázár Ferenc.

V. **Gyümölcsészet.**

- A) Szőlőért:
- Telegdy József tisztelet díja a legjobb gyümölcs előállításának: Molnár Lajos (agrár).
1. Arany érem: Stettner István.
 2. Ezüst érem: Kovács Zsigmond.
 3. Bronz érem: Balázsovits Jenő.
- Elismerő oklevél: Jordán Sándor, László József.
- B) Más gyümölcsökért:
1. Arany érem: Szilágyi Zsigmond.
 2. Ezüst érem: Bartos Gábor.
 3. Bronz érem: Csapó Dezső.
- Dicsérő oklevél: Tichy Gyula, Szilágyi nővérek, Kaszó Andrásné, Irinyi Irma, Papp József.

VI. **Vegyesek.**

- Pezsgőért* Eszterházy Antal grófnak elismerő oklevél.
Szőlőszetért a diószegi vincellér iskolának elismerő oklevél.
Gyümölcs befőttekért Friedl és Jörös cégnek díszoklevél.
Pálinkáért elismerő oklevél a jankafalvi állami szőlőtelepnek és a mólki apátságac.
1. Arany érem Janky és társa (cognak).
 2. Ezüst érem Friedl és Jörös.
 3. Bronz érem Csapó Dezső.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTÓ.

- Szept. 15-23. Kiállítás Nagyváradon.
Szept. 23. A kiállítás bezárása.
Szept. 23-26. A VI. kath. nagygyűlés Budapesten.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy **egy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Személyi hírek.** gr. *Mayláth* József, gr. *Desseffy* Aurél a főrendi ház elnöke, gr. *Zselénszky* Róbert, gr. *Keglevich* Gábor és Gyula, gr. *Almássy* Imre, *Bernáth* István, orsz. képviselő, *Förster* Aurél, *Rubinek* Gyula, az O. M. G. E. igazgatója, *Szomjas* Lajos min. o. tanácsos Nagyváradról elutaztak.

* **Esperesi gyűlés.** A furtai alesperesi kerület szeptember 18-án tartotta őszi gyűlését *Berettyó Ujjaluban*. Dr. *Tóth* Lajos berettyó-ujfalusi plébános házában jelen voltak: *Csomák* János kiérdemült alesperes; *Rézmann* Márton, másodalesperes; *Imrik* Sándor, plébános; *Molnár* Dezső Kálmán, debreceni helyettes plébános; *Varju* Lajos, debreceni árvaházi felügyelő és dr. *Kovács* István, debreceni káplán. A gyűlésen először is *Rézmann* Márton elnöki megnyitó beszéde után a kerületi jegyzőségre *Imrik* Sándor lemondása következtében megválasztották *Tóth* Lajos drt. A jegyzőkönyvben megörökítették a kerület volt tiszteletbeli esperesének, boldogult *Wolafka* Nándor dr választott püspök emlékét. Nagy öröme szolgált a kerület papságának, hogy jegyzőkönyvileg üdvözölhette dr. *Szmrecsányi* Pál megyés püspökünket székhelyére való visszaérkezése alkalmából. A tanácskozás kiemelkedő tárgya dr. *Kovács* István felolvasása volt „*Korunk fő bajai s azok orvoslása*” címen. Végül a legközelebbi tanácskozás helyéül a jövő tavaszra *Derecskét* jelölték ki.

* **Kitüntetett hadbíró.** Ő Felsége *Makay* Bélának, a m. kir. budapesti I. honvéd kerületi parancsnokság törzséhez tartozó alezredes-hadbírónak a *Ferenccz József*-rend lovagkeresztjét adományozta. A kitüntetett főtiszt nagyváradi születésű, *Makay* Vince nyug. polgári iskolai tanító fia.

* **A felvidéki vándorkiállítás megnyitása.** Egerből jelentik: Ma nyitották meg itt nagy ünneppel az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat felvidéki vándorkiállítását. A megnyitáson részt vett *Apponyi Albert* gróf kultuszminiszter, aki a megnyitáson gyönyörű beszédet mondott. Jelen volt a megnyitáson még *Samassa* biboros érsek és *Szmrecsányi* Lajos püspök is. Délután két órakor a biboros érsek ebédet adott, melyre hivatalosak voltak *Apponyi* miniszter és a város összes előkelőségei.

* **A városi kövezetvám kérdése.** A városi közigazgatási bizottság április 5-én tartott ülésében elhatározta, hogy a kövezetvám-szedés szabályzatot módosítja. E módosításban oly magas vámdíjakat szabott ki a közigazgatási bizottság, hogy az minden részen hátrányos volna a közönségre. A jóváhagyás végett a miniszterhez felterjesztett szabályzat tegnap visszaérkezett a városhoz, oly kifogással, hogy az igen hátrányos a közönségre nézve és abban különösen az élelmi cikkek oly magas vámdíjazás alá vannak vetve, hogy érzékeny élelmi cikk drágulást idézne elő. A miniszter ugyszólván minden pontját kifogásolja a szabályrendeletnek és elrendelte annak módosítását, közszemlére leendő kitételét és ennek megtörténte után a hozzávaló felterjesztését.

* **Az ügyvédek figyelmébe.** Az utóbbi időben igen sok esetben fordult elő a megyei árvaszéknél, hogy az ügyvédek hamarabb tudták meg az intézkedéseket, mint az kiküldve lett volna, sőt oly esetek is fordultak elő, hogy az egyik fél ügyvédje a másik fél ügyében oly beadványokat nézett meg, melyeket az illető referens még nem is látott. Természetes az ilyen dolgokból számtalan visszaélés adta elő magát. Most az árvaszéki elnök rendeletet hozott,

hogy az ügyvédek csakis az ő engedelmével tekinthetik meg az iratokat.

* **Scholtz Gusztáv felavatása.** A bányai ág. ev. egyház kerületi közgyűlése tegnap avatta fel a nemrégiben megválasztott superintendensét, *Scholtz* Gusztávot. A felavatáson jelen voltak *Darányi* Ignác, *Prónay* Dezső, br. *Zsilnszky* Mihály és a kormány képviselőiben *Tóth* János államtitkár.

* **Uj kórházi segédorvos.** A biharmegyei közokórházban dr. *Bauer* Berthold kórházi segédorvos ezen állásáról lemondott. A főispán most az üresedésben lévő segédorvosi állásra dr. *Goldner* Herman egyetemes orvostud ort nevezte ki. A kinevezés október 1-én lép érvénybe.

* **A földmívelésügyi miniszter adománya.** A földmívelésügyi miniszter *Erkenéz* köztség részére 150 drb. könyvet adományozott és a könyvszekrény felállítására 20 koronát utalványozott ki.

* **Barakkok a Sas bérlőinek.** Dr. *Adorján* Emil és *Kurländer* Ede kérvényt adtak be a városi tanácshoz, hogy mivel a Fekete Sas lebontását november elsején megkezdik, a város a bérlők részére barakkok építését engedélyezze. A barakkok a Szent László-téren lennének felállítva szembe a Fekete Sással.

* **Halálozás.** Részvétel értesülünk, hogy Nagyvárad egyik ösmert régi polgára: *Brunner* Jakab orgona és zongora készítő tegnapelőtt este, életének 65. évében elhunyt. Temetése ma, szeptember hó 20-án lesz a Tiszakálmán-téri gyászszáztól.

* **Négylábu csirke.** A nagyvári mezőgazdasági kiállítás baromfi-csoportjában, mintegy ezer darab szebbnél-szebb szárnyas látható, s azt hinné a szemlélő, hogy itt már mindenféle tyúk és kakas képviselve van. A cséffai r. kath. tanító azonban mégis bir egy olyan szárnyással, amely igazán ritkítja pártját, s a milyen legfeljebb *Barnum* különleges kiállításban fordulhat elő. A nevezett tanítónak ugyanis egy négy lábu csirkéje van, amely már jókorára megnőtt s vigan kapargál a többi kétlábu aprójószágokkal. Tulajdosa felhasználhatná az alkalmat, hogy a kiállításban ezt is bemutassa. Díjat ugyan nem nyerne, de hátha akadna valami ritkasággyűjtő, aki megvásárolná.

* **Öngyilkos önkéntes.** Eszékről jelentik, hogy *Kovács* Miklós egyéves önkéntes abbéli szegényében, hogy a tiszti vizsgán megbukott, agyonlőtte magát.

EGYESÜLETEK.

Uj keresztény munkásegylet. A *békéscsabai* keresztény munkás egyesület alap-szabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

SZINHÁZ.

A bérlők figyelmébe. A még bérelni szándékozók figyelmét ezuton hívja fel Erdélyi Miklós színházi titkár, hogy bérleteket csakis ma délelőtt 12 óráig lehet eszközölni.

MULATSÁG.

Kolon a Legényegyletben. Az őszi beállítával megkezdődnek a kolon esték. A *Katholikus Legényegyletben* *Herlicska* Nándor, okleveles táncitanító folyó hó szeptember 20-án nyitja meg tánciskoláját. A táncanfolyamra naponta iratkozhatnak az egyesület gondnokánál az egyesület tagjai, vagy akik tagok gyanánt jelentkeznek, valamint derék iparos és kereskedő családjaink leányai. Táncitanítás hetenként háromszor lesz, még pedig kedden, csütörtökön és vasárnap esti 8 órától 10 óráig az egyesü-

let nagytermében. A táncolon a tanult darabok bemutatásával november végén fog befejeződni. Egyéb felvilágosítás az egyetben nyerhető.

TÁVIRATOK.

Az orosz forrongás.

Riga, szeptember 20. A forradalmárok valóságos terrorizmust üznek a közúti vasúti alkalmazottak és a vasutat használó közönség ellen.

Pétervár, szept. 19. A forradalmi harci szervezet értesítette Orlov tábornokot, a cári palota kormányzóját, hogy halálra ítélte és az ítéletet még szeptember hó végéig végrehajtják rajta. Orlovot detektívek őrzik.

Pétervár, szept. 20. A cár nem fog részt venni Trepov temetésén, mert fél, hogy merényletet terveznek ellene. Más forrásból jelentik, hogy a cár azért nem akarja megszakitani utazásait, mert Vilmos császárral találkozni akar.

KÖZGAZDASÁG.

A nagylétai vásár. A kereskedelmi miniszter tegnap tudatta az alispánnal, hogy a nagylétai országos vásár tekintettel az izraeliták ünnepére ez évben október 25. helyett szept. 27-én lesz megtartva.

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 19.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közúti vasut	— — —	594.—
Városi villamosvasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határídeje.

Budapest, szeptember 19.

Buza okt.	— — —	14.06	—	14.26
Rozs okt.-re	— — —	12.04	—	12.20
Tengeri ápt. 1907.	— — —	9.85	—	9.86
Zab apr.-ra	— — —	—	—	12.78
Repeze aug.-ra	— — —	24.20	—	24.40

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 szept. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112.50
Magyar koronajárdék 4%	— — —	94.55
Magyar keleti vasúti államkötvény 4%	— — —	84.20
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94.28
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	— — —	208
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	151.—
Osztrák járadék papirban	— — —	99.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák korona járadék	— — —	117.5
Osztrák járadék aranyban	— — —	99.35
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	1.55
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	810.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	672.74
Osztrák-magyar államvasúti részvény	— — —	676.45
Német birodalmi márka	— — —	19.07
London vista	— — —	117.25
Páris vista	— — —	239.82
20 márkás arany	— — —	95.22
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	23.46

Marha ártáblázat 1906. évi szept. 17—18

1 pár I-ső rendű jármos ökör	820—1000 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	720—880 korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör	640—750 korona.

1 drb fejős tehén 190—480 kor., 1 drb vágó ökör 280—460 kor. 1 drb. vágó tehén 240—400 ökör 1 drb veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves borju 42—60 kor., 1 drb egy éves borju 70—100 kor., 1 drb két éves borju 80—190 korona. 1 drb hizott sertés 120—122 kor., pár fél éves sertés 38—06 kor., 1 pár egy éves sertés 72—90 kor. 1 pár két éves sertés 130—190 korona 1 drb. igás ló 170—250 korona. 1 pár ökörbőr 80—100 gor., 1 pár tehénbőr 60—80 kor. 1 pár borjubőr 10—12 kor., 1 pár lóbőr 30—36, korona.

A szerkesztőség felhívja:

Dr. VU CSKICS GYULA.

Üzlet áthelyezés!

A már 18 év óta fennálló óra — ékszer és látszer üzletem, óra javító műhelyem a »Fekete Sas« szálloda épületének lebontása folytán

Fő-utca, Orsolya-zárda épületébe

(Kiss Dávid dohány tőzsdéje során.) Sebő Imre könyvkereskedésével szembe helyeztem át, s azt

SZILÁGYI GÉZA és TÁRSA

törvényszékieleg bejegyzett cég alatt folytatom. Kitűnő minőségű diák, katona és vasutas órák jótállással.

A n. é. közönség szíves bizalmát továbbra is kéri kiváló tisztelettel

Szilágyi Géza

órák. Fő-utca.

Telefon 630 szám.

szám 292 vhtó. 1906.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végreható az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a magyar-csékei kir. járásbírósnak 1905 évi Sp: 74/3. számú végzése következtében Dr. Stokker József nagyváradi ügyvéd által képviselt Bartok Kálmán magyar-csékei lakos javára Kosztin György varosányi lakos ellen 160 K. s jár. erejéig 1906 évi február hó 20 án foganatosított végrehajtás utján lefoglalt és 700 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 1 pár ökör nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a m. csékei kir. járásbírósnak 1906 évi V. 324 számú végzése folytán 160 kor. tőkekövetelés és eddig összesen 94 kor. 09 fillérben bírólagon már megállapított költségek erejéig, végrehajtás szenvedő lakosán Varosányban leendő eszközölésére 1906 évi szeptember hó 28-ik napjának délután 1 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén bacson alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokró kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Csékén, 1906. évi szeptember hó 13. napján.

Kozocsa Márton,

kir. bir. végrehajtó.

A NAGY

végeladás

már folyó évi október hó 15-én berekesztetik
SPITZER TESTVÉREK zöldfa-utczai üzletében.

Az idő rövidsége kényszerít, hogy a még meglévő
kelmék árait újból tetemesen leszállítsuk és most
már minden árért

a beszerzési áraknál sokkal olcsóbban is eladjuk.

Különös figyelem!

Női őszi felöltők még olcsó árban is!

Női kosztüme és fekete szövetek fél árban is!

Az összes téli posztók és barketek minden árért!

Függönyök és ágyterítők részben fél ár!

Szőnyegek az ár egyharmada elengedésével!

Közismert jó rózsahegyvi vásznak, késmárki abroszok, szervieták, törülközők, Schroll-féle finom siffonok, finom fehérpíke barketek bármily olcsón is eladtnak.

Saját gyártmányu iskola cipőinket

ajánljuk a nagyérdemü közönség szives figyelmébe, ugyszintén a **legfinomabb kivitelü**
női és férfi cipőinket, melyek saját gyárunkban készülnek
a legocsóbb árak mellett.

Helybeli és vidéki telefon 63.

Tisztelettel:

1755.

Szabott árak!
Nádor Henrik és Társa,
Nagypiac-tér, Kereskedelmi palota.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár.”

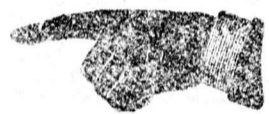
Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendü kézimunka

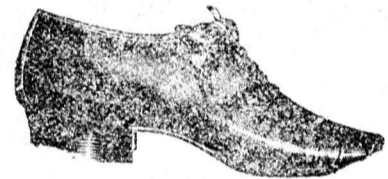
cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
 (volt rendőrségi épület.)

HAAS FÜLÖP és FIAI szőnyeg és butorszövet gyárosok

Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönsé-
 gének ajánlja szives figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legocsóbb árakon.

Továbbá minden egyebnemü szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörők, kerevet átvétők,
 angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri, ebédlő-, hálószobáknak legujabb styl szerint. Ágy-, asztal, flanell-, koci- és utazótakarók,
 függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a legelegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben.

Jutányos árak mellett.

Haas Fülöp és Fiai

gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca.
 Rimanóczy-palota.